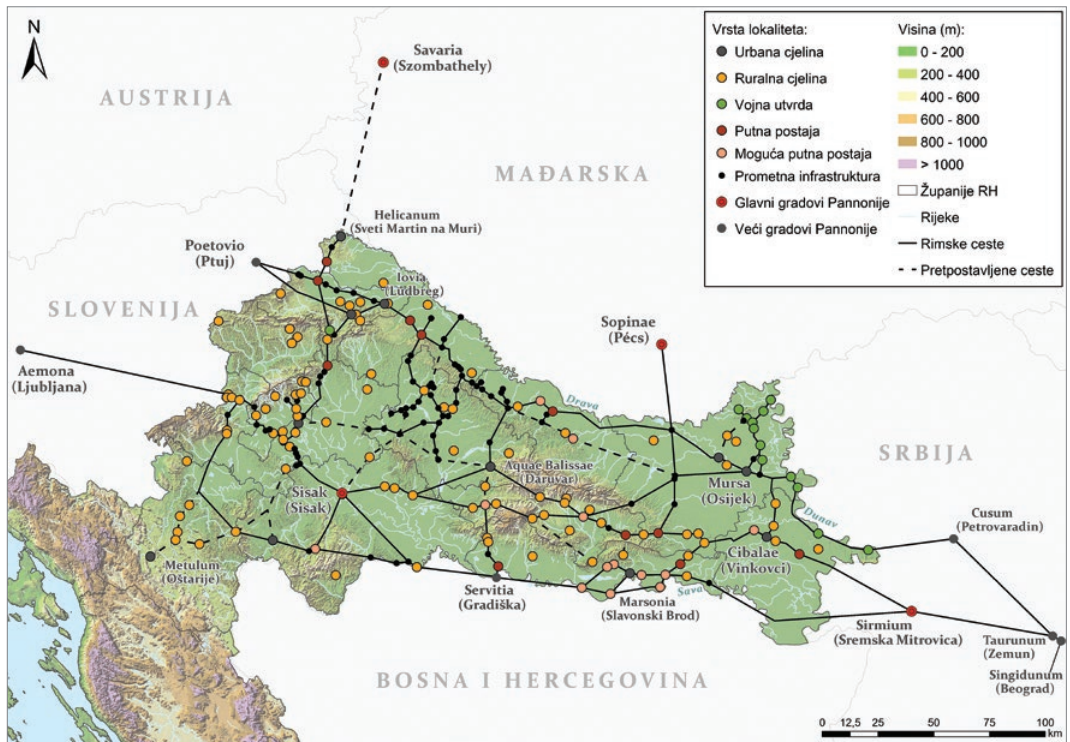

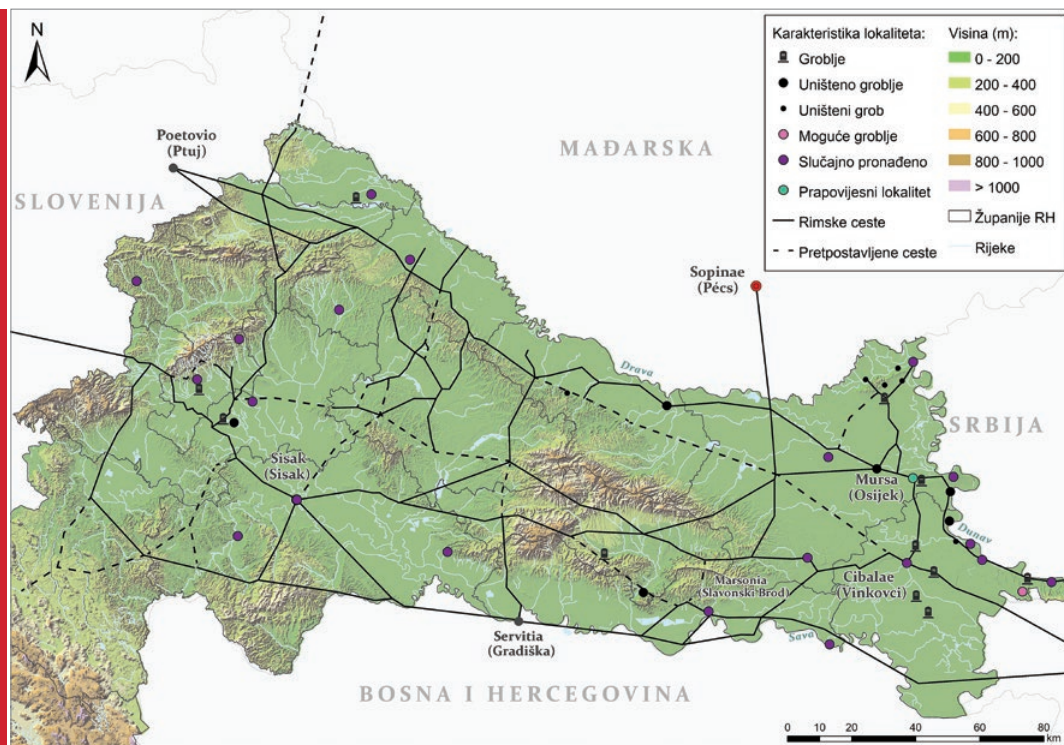
ANALIZA UZORAKA NASELJENOSTI U AVARSKOM PERIODU U KONTINENTALNOJ HRVATSKOJ NA TEMELJU RIMSKIH OSTATAKA

Sl.1. Vrsta rimskih lokaliteta i rimskih cesti u Kontinentalnoj Hrvatskoj

Izvor: Geofabrik, 2018; DGU, 2016; IARH, 2017

Cilj ove vizualizacije rimskih lokaliteta, rimskih cesti i avarskih lokaliteta te njihova kategorizacija donošenje je zaključaka vezanih uz lokacije naselja i uzoraka naseljenosti u Kontinentalnoj Hrvatskoj tijekom avarskog doba, odnosno za vrijeme ranog srednjeg vijeka od 5. stoljeća do kraja 8. stoljeća. Rimski ostaci arhitekture i prometnica osnova su za naseljavanje i gospodarstvo novih doseljenika na prostor Kontinentalne Hrvatske. U avarskom periodu u Kontinentalnoj Hrvatskoj ističu se vojni značaj ostataka Dunavskog limesa (sl. 1) koji je tada bio odskočna daska Avara i Slavena za napade prema jugoistoku i Bizantskom Carstvu. Također, ističe se podravska magistrala kao najbolje očuvana rimska prometnica u to doba na prostoru Kontinentalne Hrvatske koja je Avarima i Slavenima služila kao vojna ruta prema zapadu i Franačkom Carstvu. Posavska magistrala i ostaci nekadašnje rimske kolonije Siscije na prostoru današnjeg grada Siska služili su Slavenima kao baza za napade prema jugu i Jadranskom moru.

Sl.2. Karakteristika avarskih lokaliteta u Kontinentalnoj Hrvatskoj

Izvor: Geofabrik, 2018; DGU, 2016; IARH, 2017; Šmalcelj Novaković, P., 2020

Kategorizacijom avarskih lokaliteta može se zaključiti gdje je naseljenost u to doba bila najintenzivnija te koja su njezina obilježja. Najbolji dokaz avarske prisutnosti u Kontinentalnoj Hrvatskoj ostaci su njihovih groblja, koje govore o veličini tadašnjih naselja. Najviše avarskih ukopa dosada otkriveno je u slavonskim naseljima Privlaci, Nuštru, Starim Jankovcima, Bijelom Brdu i Šaregradu. Izuzimanjem onih avarskih lokaliteta koji su nastali na temeljima već postojećih rimskih naselja dobivamo naselja koja su nastala isključivo u avarskom periodu, a to su Otok u Vukovarsko-srijemskoj županiji te Brodski Drenovac i Brestovac u Požeško-slavonskoj županiji (sl. 2). Osvajanjem područja Srednje Europe Avari su otvorili put za naseljavanje tog područja, primarno Slavenima, gdje su oni i danas prisutni. Svojom vladavinom potaknuli su snažnije naseljavanje osvojenog prostora, što je pokrenulo mijenjanje načina života s nomadskog na sjedilački s naglaskom na poljoprivredu i stočarstvo te je tako naseljavanje postajalo sve intenzivnije, a populacijski tokovi prema Kontinentalnoj Hrvatskoj sve jači.

Kako bi smo riješili sve zagonetke koje nam je povijest ostavila u naslijeđe potrebno je nastaviti s istraživanjima. Daljnjim terenskim istraživanjima trebala bi se pokušati identificirati cjelokupna mreža rimskih prometnica te doći do novih spoznaja o avarskom periodu u Kontinentalnoj Hrvatskoj, a pogotovo u Središnjoj Hrvatskoj, gdje nedostaju sustavna arheološka

istraživanja toga perioda. Naglasak bi trebao biti na interdisciplinarnom pristupu istraživanjima, popularizaciji znanosti i uključivanja geografskog pogleda i pristupa istraživanjima. Navedena istraživanja mogu se primijeniti u turističkoj valorizaciji Kontinentalne Hrvatske koja ima jako puno potencijala za daljnji razvoj.

LORENA JURAKIĆ

LITERATURA I IZVORI

Državna geodetska uprava (DGU), 2016: Središnji registar prostornih jedinica RH (GIS shapefleovi), Zagreb.

Geofabrik, 2018: Croatia, <https://download.geofabrik.de/europe/croatia.html> (19.12.2018.).

Institut za arheologiju (IARH), 2017: Antički arheološki lokaliteti Republike Hrvatske, <http://baza.iarh.hr/public/locality/map> (15.10.2020.).

Jurakić, L., 2021: Analiza uzoraka naseljenosti u avarskom periodu u Kontinentalnoj Hrvatskoj, Geografski odsjek, Prirodoslovno-matematički fakultet, Sveučilište u Zagrebu.

Šmalcelj Novaković, P., 2020: Tablica avarskih nalazišta, Institut za arheologiju, Zagreb.